

Rolnummer 2383
Arrest nr. 161/2002 van 6 november 2002

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 335, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, E. De Groot, L. Lavrysen en J.-P. Snappe, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 5 maart 2002 in zake V. De Backer en P. Van Gelder tegen M. Ibrahimimi en de procureur des Konings, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 11 maart 2002, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen de prejudiciële vraag gesteld

« of de in artikel 335, § 1, van het Burgerlijk Wetboek vastgelegde regel dat het kind de naam krijgt van de vader bij gelijktijdige vaststelling van de afstamming van vaderszijde en van moederszijde of als alleen van vaderszijde de afstamming vaststaat, het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel vervat in artikel 10 en 11 van de Grondwet niet schendt en meer bepaald of het de gelijkheid tussen man en vrouw niet schendt en discriminerend is ten aanzien van de vrouw doordat het patrilineaire naamsverkrijging verplicht stelt en de vrouw elke mogelijkheid ontnomen wordt haar familienaam toe te kennen aan het kind bij geboorte van een kind binnen een huwelijk of ingeval van een buitenhuwelijks kind met gelijktijdige erkenning door de vader ».

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

Op 16 juli 1999 erkende M. Ibrahimimi voor de ambtenaar van de burgerlijke stand te Antwerpen het kind waarvan V. De Backer zwanger was.

Op 8 november 1999 werd te Brasschaat de geboorteakte opgesteld van B. De Backer, de zoon waarvan V. De Backer dezelfde dag was bevallen.

Op 6 december 2000 vorderde de procureur des Konings ambtshalve de verbetering van beide exemplaren van de geboorteakte, derwijze dat men als familienaam van het kind Ibrahimimi in plaats van De Backer zou lezen en dat melding zou worden gemaakt van de erkenningsakte van 16 juli 1999. De vordering tot verbetering steunde op artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek.

Met een vonnis van 2 februari 2001 werd aan het verzoek van de procureur gevolg gegeven. De Rechtbank beval dat het beschikkend gedeelte van het vonnis zou worden overgeschreven in het register der geboorten van Brasschaat en dat in de rand van beide exemplaren van de geboorteakte melding zou worden gemaakt van de aangebrachte verbeteringen.

Op 1 maart 2001 werd V. De Backer door de gemeente in kennis gesteld van de gewijzigde geboorteakte waardoor haar kind niet meer B. De Backer als naam had maar wel B. Ibrahimimi.

Op 8 mei 2001 tekende V. De Backer derdenverzet aan tegen het vonnis van 2 februari 2001. Zij vordert dat de geboorteakte opnieuw in zijn oorspronkelijke staat zou worden hersteld. De vordering steunt op de ongrondwettigheid van artikel 335, § 1, van het Burgerlijk Wetboek.

Met een beschikking van 23 januari 2002 werd P. Van Gelder door de vrederechter als voogd *ad hoc* aangesteld met als opdracht B. Ibrahimimi in het geding te vertegenwoordigen.

Op verzoek van V. De Backer en P. Van Gelder stelde de Rechtbank van eerste aanleg, alvorens ten gronde te oordelen, de hiervoor aangehaalde prejudiciële vraag.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 11 maart 2002 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 22 maart 2002 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 26 april 2002.

Bij beschikking van 2 mei 2002 heeft de voorzitter in functie, naar aanleiding van het verzoek van de Ministerraad van 2 mei 2002, de termijn voor het indienen van een memorie verlengd tot 24 mei 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad bij op 3 mei 2002 ter post aangetekende brief.

Memories zijn ingediend door :

- V. De Backer, wonende te 2020 Antwerpen, Alfred Coolsstraat 29, bij op 2 april 2002 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 24 mei 2002 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 30 mei 2002 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 27 juni 2002 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 11 maart 2003.

Bij beschikking van 25 september 2002 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 16 oktober 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 27 september 2002 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 16 oktober 2002 :

- zijn verschenen :

. Mr. B. Schoenaerts en Mr. B. Lamiroy, advocaten bij de balie te Antwerpen, voor V. De Backer;

. Mr. S. Taillieu, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en P. Martens verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1. Volgens V. De Backer en P. Van Gelder schendt artikel 335, § 1, van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het de moeder, bij de geboorte van een kind binnen een huwelijk of bij de gelijktijdige erkenning door de vader van een buitenhuwelijks kind, elke mogelijkheid ontnemt haar familienaam aan het kind te geven. Van een redelijk verband van evenredigheid tussen het verschil in behandeling van man en vrouw kan naar hun oordeel geen sprake zijn. Zij verwijzen naar het feit dat bij vaststelling van de afstamming van vaderszijde buiten het huwelijk en na de geboorte het kind de naam van de moeder draagt. V. De Backer en P. Van Gelder menen derhalve dat de in het geding zijnde regeling de toets aan het grondwettelijk beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie niet kan doorstaan.

A.2. De Ministerraad verklaart zich naar de wijsheid van het Hof te gedragen. Hij merkt enkel op dat wanneer de vaststelling van de afstamming van moederszijde en van vaderszijde tegelijkertijd gebeurt, de toekenning van de naam van de moeder enkel kan worden verkregen via de administratieve procedure waarin de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen voorziet. Voor het overige vestigt de Ministerraad de aandacht op resolutie nr. 78/37 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa van 27 september 1978, naar luid waarvan aan beide echtgenoten dezelfde rechten moeten worden toegekend wat het doorgeven van de familienaam aan hun kinderen betreft, en op een wetsvoorstel van 24 november 1999 met betrekking tot de gelijkheid van man en vrouw op het vlak van de naamsoverdracht.

- B -

B.1. Artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek stelt op algemene wijze de regels van de naamsverkrijging als een gevolg van de afstamming vast :

« § 1. Het kind wiens afstamming alleen van vaderszijde vaststaat of wiens afstamming van vaderszijde en van moederszijde tegelijkertijd komen vast te staan, draagt de naam van zijn vader, behalve wanneer de vader gehuwd is en een kind erkent dat tijdens het huwelijk bij een andere vrouw dan zijn echtgenote is verwekt.

§ 2. Het kind wiens afstamming alleen van moederszijde vaststaat, draagt de naam van zijn moeder.

§ 3. Indien de afstamming van vaderszijde komt vast te staan na de afstamming van moederszijde, blijft de naam van het kind onveranderd. Evenwel kunnen de ouders samen of een van hen, indien de andere overleden is, in een door de ambtenaar van de burgerlijke stand opgemaakte akte verklaren dat het kind de naam van zijn vader zal dragen.

Bij vooroverlijden van de vader of gedurende zijn huwelijk kan die akte niet worden opgemaakt zonder de instemming van de echtgenote met wie hij gehuwd was op het ogenblik van de vaststelling van de afstamming.

Die verklaring moet worden gedaan binnen een jaar te rekenen van de dag waarop de personen die de verklaring doen, de vaststelling van de afstamming hebben vernomen en vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind.

Van de verklaring wordt melding gemaakt op de kant van de akte van geboorte en van de andere akten betreffende het kind. »

B.2. Uit het vonnis waarbij het Hof wordt ondervraagd blijkt dat de verwijzende rechter het Hof vraagt of de regel volgens welke, bij gelijktijdige vaststelling van de afstamming van vaderszijde en van moederszijde of als alleen de afstamming van vaderszijde vaststaat, het kind de naam van de vader krijgt (artikel 335, § 1), de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt doordat die regel de moeder, bij de geboorte van een kind binnen een huwelijk of bij de gelijktijdige of vroegere erkenning door de vader van een buitenhuwelijks kind, elke mogelijkheid ontnemt haar familienaam aan het kind te geven.

B.3. De toekenning van een familienaam berust in hoofdzaak op overwegingen van sociaal nut. In tegenstelling tot de voornaam wordt de toekenning van een familienaam door de wet bepaald. De wettelijke regeling strekt ertoe, enerzijds, de familienaam op een eenvoudige en eenvormige wijze te bepalen en, anderzijds, aan die familienaam een zekere onveranderlijkheid te geven.

B.4. De regeling van artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek past in het kader van dat opzet. Wanneer de afstamming van vaderszijde vaststaat, draagt het kind in beginsel de naam van de vader. Wanneer enkel de afstamming van moederszijde vaststaat, draagt het kind de naam van de moeder. Wanneer de afstamming van vaderszijde komt vast te staan na die van moederszijde, behoudt het kind in beginsel de naam van de moeder.

B.5. De voorkeur voor de familienaam van de vader vindt een verklaring in de patriarchale opvattingen over de familie en het gezin die de samenleving gedurende lange tijd hebben gedomineerd. De band tussen de naam en de vaderlijke afstamming, die aanvankelijk op een gewoonterechtelijke regel steunde, werd uitdrukkelijk opgenomen in artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek.

B.6. In de opvattingen van de huidige samenleving zouden andere regelingen aan de doelstellingen van de naamgeving kunnen beantwoorden. Die vaststelling alleen volstaat evenwel niet om de geldende regeling als discriminatoir te beschouwen.

B.7. Anders dan het recht van een persoon op een naam, kan het recht van een persoon om zijn familienaam aan zijn kind te geven niet als een grondrecht worden beschouwd. Wat de regeling van de naamgeving betreft, beschikt de wetgever derhalve over een ruime beoordelingsbevoegdheid.

B.8. Er blijkt niet dat de wetgever met de bepalingen van artikel 335, § 1, van het Burgerlijk Wetboek een maatregel zou hebben genomen die niet aan een objectief criterium zou beantwoorden en die niet adequaat zou zijn. Er blijkt evenmin dat op onevenredige wijze de rechten van de betrokkenen zouden worden aangetast.

B.9. De prejudiciële vraag moet ontkennend worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 335, § 1, van het Burgerlijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 6 november 2002.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts